

HỘI ÁI-HỮU BIÊN-HOÀ

Website: <https://www.bienhoatx.com>

Email liên lạc: datlam1951@yahoo.com

Hội Ái-Hữu Biên-Hoà hân hạnh giới thiệu đến quý vị bài: **Trường Mỹ Thuật Đông Dương** được đồng hương **Huỳnh H. Hiền** sưu tầm gửi về đóng góp trên diễn đàn Hội. Hội chân thành cảm tạ quý vị tác giả. Kính mời. **Trân trọng.**

Hình chụp Victor Tardieu trên cầu thang trước một tấm phong đồ sộ trang trí giảng đường lớn của Đại Học Đông Dương ở Hà Nội

TRƯỜNG MỸ THUẬT ĐÔNG DƯƠNG

L'École des beaux-arts de l'Indochine!

Từ năm 1887, tại Đông Nam Á, một nền hành chính chung được thành lập theo hiến pháp của Liên Minh Đông Dương thuộc Pháp. Nó bao gồm các vùng bảo hộ An Nam, Bắc Kỳ và Campuchia, và thuộc địa Nam Kỳ, mà Lào trở thành một phần vào năm 1893.

Năm 1910, tại Paris, Prix d'Indochine được tạo ra trong Hiệp Hội Nghệ Sĩ Pháp Thuộc Địa, nhằm mục đích cung cấp cho các nghệ sĩ được tuyển chọn một học bổng và cho phép họ đi du lịch đến Đông Dương, ngoài việc đi lại miễn phí.

Victor Tardieu được trao giải Prix d'Indochine năm 1920. Tốt nghiệp École des Beaux-Arts de Lyon, Académie Julian và École des Beaux-Arts ở Paris, lúc đó ông đã ở độ tuổi năm mươi. Ông đặt chân lên đất Việt Nam vào năm 1921. Ngay sau khi đến, ông được giao nhiệm vụ tạo ra một tấm phong khổng lồ để trang trí giảng đường lớn của Đại Học Đông Dương ở Hà Nội, một công trình đồ sộ, mà ông hoàn tất trong gần sáu năm.

Trong giảng đường, làm việc trên bức bích hoạ lớn, Tardieu trở nên gắn bó với một hoạ sĩ trẻ, người đã hỗ trợ ông, Nguyễn Văn Thọ, được gọi là Nam Sơn, và chào đón ông vào xưởng vẽ của mình.

Tác phẩm này cho người xem được đắm mình trong khung cảnh sinh hoạt địa phương qua nghệ thuật tranh vẽ rất điêu luyện. Mặc dù, ông nhanh chóng nhận thấy những phẩm chất đặc biệt của một số người Việt Nam tham gia trong công việc này, ông đã có ấn tượng đẹp bởi tính chất thủ công của công việc của họ; và rất ngạc nhiên khi nhận thấy sự thiếu chất lượng đào tạo nhân sự trong lĩnh vực nghệ thuật này.

Thật vậy, chỉ có bốn trường "tiểu học" về nghệ thuật trang trí tồn tại vào thời điểm đó: Biên Hoà và Thủ Dầu Một ở Nam Kỳ, Phnom Penh ở Campuchia và Hà Nội ở Bắc Kỳ, được thêm vào trường giáo viên vẽ Gia Định ở Nam Kỳ.

Victor Tardieu đã thực hiện một phân tích lịch sử lâu dài về sự phát triển của nghệ thuật Đông Dương; và vào năm 1924 đã viết một báo cáo mà ông gửi cho Toàn Quyền Đông Dương. Nghiên cứu này nhấn mạnh sự cần thiết phải mở một trường mỹ thuật ở Hà Nội, như nhiều nhà sử học nghệ thuật đã dự đoán và hy vọng trong hơn ba mươi năm.

Tardieu đề xuất rằng: một "ưu tú của sinh viên" được lựa chọn phải thông qua một kỳ thi cạnh tranh với mục đích đào tạo họ và mang lại một sự hồi sinh nghệ thuật thực sự ở Đông Dương. Những sinh viên này, sau một vài năm nghiên cứu, sau đó sẽ có thể truyền lại những gì họ đã học, cung cấp cho các thế hệ tương lai của trường An-Nam. Nhiệm vụ của họ như những giáo viên có trình độ, những nhà trang trí bậc thầy tài năng và sẽ có thể truyền cảm hứng cho những người thợ thủ công.

"Giáo dục, trau dồi tay nghề, làm cho người An-Nam hiểu được sự quan tâm của họ trong việc không từ bỏ nghệ thuật truyền thống của họ, hướng dẫn họ theo các quy luật thẩm mỹ chung, hiện đại, giống nhau ở mọi khía cạnh, thu hút họ lấy cảm hứng trực tiếp từ thiên nhiên, đơn giản và chân thành", đây là một vài từ tóm tắt chương trình của ông.

Lập luận của ông đã được lắng nghe, và École supérieure des beaux-arts de l'Indochine được thành lập vào ngày 27 tháng 10 năm 1924, theo sắc lệnh của Toàn Quyền Martial Merlin. Nền

giáo dục được cung cấp vào thời điểm đó, dưới sự chỉ đạo của Victor Tardieu (1924-1937) và sau đó là Évariste Jonchère (1938-1945) đã dẫn đến sự ra đời của nghệ thuật hiện đại Việt Nam. Việc thành lập trường và các khoá học ở Việt Nam tương tự như của École des Beaux-Arts de Paris, nhưng đặc biệt tích hợp đào tạo sâu rộng về nghệ thuật Đông Dương truyền thống.

Để đào tạo đội ngũ của mình và chuẩn bị cho việc bắt đầu khai giảng lớp học đầu tiên, Victor Tardieu đã đến Paris. Ông đã có cơ hội hướng Nam Sơn theo hướng đào tạo chuyên sâu tại Beaux-Arts et des Arts Décoratifs ở Paris (điều này sẽ cho phép Nam Sơn gia nhập hàng ngũ giảng viên tại Hà Nội). Ông tuyển dụng họa sĩ Joseph Inguimberty.

Ban quản trị bao gồm giám đốc, Victor Tardieu, và giáo sư nghệ thuật trang trí, Joseph Inguimberty và các giảng viên sau: Messrs. Batteur (thanh tra dịch vụ khảo cổ tại Trường Viễn Đông Pháp) để vẽ kiến trúc; Stéphane Brecq (họa sĩ, cựu sinh viên ở Paris của học viện Jean-Paul Laurens và Edgard Maxence); Ferdinand Fénis de Lacombe (Tiến sĩ Khoa Học, biệt phái sang Đại Học Đông Dương); và Jos Henri Ponchin (giáo viên dạy vẽ trung học) chia các lớp vẽ; trong khi, Victor Goloubew (thành viên của École française d'Extrême-Orient) dạy thẩm mỹ, khảo cổ học và lịch sử nghệ thuật.

Victor Tardieu, người có công lớn trong việc phát triển ngành nghệ thuật và văn hoá ở Đông Dương. Nhờ đó, về sau có được cơ hội tổ chức thường xuyên các sự kiện nghệ thuật tại Hà Nội, Sài Gòn và Paris; ông rất quan tâm đến tương lai nghề nghiệp và tài chính của sinh viên của mình, ông hướng dẫn họ từ những năm

đầu tiên và tích cực thúc đẩy sự tham gia của họ vào các triển lãm và triển lãm quốc tế.

Huỳnh H. Hiền

Tài liệu tham khảo:

Fonds Victor Tardieu, INHA, Espace Jacques-Doucet, lưu trữ 125/5-9

Tương Lai Bắc Kỳ, 1922-1940

Tạp Chí Minh Hoa Đông Dương, thập niên 1910-1930. Bảng tin của Cơ Quan Kinh Tế Đông Dương, thập niên 1920-1940

Charlotte Aguttes-Reynier, Nghệ Thuật Hiện Đại ở Đông Dương , AAP - Trong Fine éditions d'art, Paris, 2023

Bibliographie:

Fonds Victor Tardieu, INHA, espace Jacques-Doucet, archives 125/5-9

L'Avenir du Tonkin, années 1922-1940

Revue indochinoise illustrée, années 1910-1930

Bulletin de l'Agence économique de l'Indochine, années 1920-1940

Charlotte Aguttes-Reynier, L'Art moderne en Indochine, AAP – In Fine éditions d'art, Paris, 2023